

JAARGANG 23

APRIL 2026

NR. 4 - 246

R

ECHTSTREEKS

MAANDBLAD VOOR EVANGELISATIE EN GELOOFSOPBOUW

DEZE MAAND:

3 VAN DE REDACTIE

Alverzoening, het vergif van de slang

4 ISRAËLS EREDIENST

Tabernakel en Tempel (slot)

De zegen zal op grond van een volmaakte verzoening uit het heiligdom niet alleen aan het volk Israël, maar straks ook aan alle volken toestromen.

6 JOZEF

een jonge vruchtboom bij een bron

7 ELIA

Een mens van gelijke natuur als wij

7 VIER DINGEN DIE NIET TE METEN ZIJN

8 BESTUDEER DE SCHRIFTEN

9 WOORDSTUDIE

Een drankoffer, en een schip (of: een tent)

10 HET BOEK JEREMIA

Deel 4 - De Verheven God

Advertentie

13 KORT TIJDSOVERZICHT VAN DE 70 JAARWEKEN

Volgens Daniël 9:24-27

16 GODS KINDEREN ZIJN OVERAL IN DE WERELD

COLOFON

Doelstelling

'Rechtstreeks' is een maandblad voor evangelisatie en geloofsopbouw. De apostel Petrus schreef aan de gelovigen destijds: '...groeit op in de genade en kennis van onze Heer en Heiland Jezus Christus' (2 Petr. 3:18). Vanuit de overvloed aan geestelijk voedsel in Gods Woord willen we graag op deze wijze iets uitdelen.

Digitaal magazine

'Rechtstreeks' is een digitaal blad, dat u gratis kunt ontvangen, wanneer u zich aanmeldt op:

<https://www.oudesporen.nl/>

Elf keer per jaar wordt dit blad als pdf gepubliceerd. Een pdf is met het programma **AcrobatReader®** (een gratis programma van Adobe) te lezen. Reeds gepubliceerde nummers van 'Rechtstreeks' zijn te downloaden op de site:

<https://www.oudesporen.nl/rechtstreeks>

Redactie

Hugo Bouter; Ger de Koning; Gerard Kramer; Jan-Paul Spoor.

Verantwoording

Naast de verantwoordelijkheid die elke auteur heeft voor de artikelen die hij schrijft, is de redactie verantwoordelijk voor publicatie ervan. Dit houdt niet in, dat de redactie het noodzakelijkerwijs 100% eens is met alle gedachten die de auteur in zijn artikelen uit. De lezer wordt aangeraden te doen wat 1 Thessalonicenzen 5:21 ons leert.

Copyright

De meeste artikelen in dit blad zijn auteursrechtelijk beschermd. Verdere openbaarmaking en/of verveelvoudiging daarvan in welke vorm dan ook is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. Gebruikte foto's en illustraties zijn ofwel uit eigen archief, fotostock, of anders aangegeven.

Correspondentieadres

Gouwestraat 20
4388 RC Oost-Souburg Nederland
Telefoon: (0118) 467462
E-mail: info@oudesporen.nl

VAN DE REDACTIE

ALVERZOENING, HET VERGIF VAN DE SLAG

Ger de Koning

Onlangs vroegen enkele jonge gelovigen mij wat 'alverzoening' is. Dat is de aanleiding om hierover kort iets te schrijven. Ik doe dit voor hen die er niet van op de hoogte zijn, om hen te waarschuwen, en voor hen die gaan twifelen door de fraai klinkende redeneringen waarmee deze dwaalleer wordt gebracht. De duivel is de leugenaar vanaf het begin (1 Joh. 3:8) en kan niet anders dan de leugen spreken (Joh. 8:44). Zijn grootste successen behaalt hij door het verdraaien van de heilige Schrift. De 'alverzoening' is zo'n verdraaiing.

Enige tijd geleden vroeg ik een overtuigd aanhanger van de leer van de alverzoening, of hij in de eeuwige straf geloofde, waarbij 'eeuwig' eindeloos betekent. Zijn antwoord is een duidelijke samenvatting van de inhoud van de alverzoening. Hij zei dat de Schrift leert dat God met iedereen Zijn doel bereikt, namelijk bij Hem te zijn. Dat geldt ook voor de duivel en zijn engelen; zij zullen allen God huldigen. Christus heeft, volgens hem, voor allen betaald (Kol. 1:20).

Maar wat staat er in Kolossenzen 1:20? Dat God door de Heer Jezus 'alle dingen (niet: alle mensen!) tot Zichzelf verzoent. Van belang hierbij is dat het woord 'alle' in 'alle dingen' in het Grieks een onzijdige vorm heeft, dus niet mannelijk of vrouwelijk is en daarom niet op personen betrekking kan hebben. Het gaat om de schepping, het geschapene.

Je kunt het zo zeggen: de basis van de verzoening is gelegd door het bloed van de Heer Jezus. Het resultaat van de verzoening met God van de dingen op aarde en in de hemel is nog toekomstig. Met de verzoening van alle dingen wordt dus niet de verzoening van onbekeerde mensen bedoeld, ook niet van de satan en zijn demonen. Zij worden niet verzoend, maar onderworpen aan Christus (Fil. 2:10). Houd dit goed vast! Wel zijn er mensen die al verzoend zijn. Dat lees je in het volgende vers van Kolossenzen 1, vers 21. Dat zijn allen die in het geloof hun hand hebben gelegd op het offer van Christus, waarbij Hij Zijn bloed heeft gestort, waardoor hun zonden zijn verzoend.

Dat brengt me tot de belangrijkste reden om de 'alverzoening' te verwerpen: deze leer doet tekort aan het werk van de Heer Jezus. De 'alverzoener' beweert dat zijn leer het werk van de Heer Jezus op de grootst mogelijke wijze erkent, omdat het allesomvattend is. Dat is een grote leugen. De consequentie van deze leer is namelijk dat het werk van de Heer Jezus niet volkomen, niet compleet is, maar dat er iets aan ontbreekt.

Toen de Heer Jezus aan het kruis stierf, droeg Hij daar de zonden van allen die in Hem geloven. De leer van de 'alverzoening' zegt dat allen zullen geloven. Wie dit niet op aarde doet, zal dat doen in het hiernamaals. De periode na de dood, in het hiernamaals, zou tot tuchtiging nodig zijn. Deel krijgen aan de behoudenis en toch nog in het oordeel komen, maakt het werk van Christus echter onvolmaakt.

De man met wie ik over deze dwaalleer contact had, zei dat het onderscheid tussen ons toch niet zo groot was. Ik antwoordde dat het verschil enorm is. Het gaat om de eeuwigheid. Mensen die een dwaalleer verkondigen, doen vaak voorkomen alsof het een onbetekenend verschil van opvatting betreft. Je moet, zo zegt men, elkaar aanvaarden in de hoofdzaken en vrijlaten in de bijzaken, waarbij de dwaalleer tot een bijzaak wordt gereduceerd. Gods Woord spreekt echter anders. Als de betekenis van Gods Woord wordt ondergraven of het werk van Christus wordt aangetast, moet die leer radicaal worden verworpen.

Namens de redactie, Ger de Koning

PS. Meer bewijzen uit de Bijbel om de dwaalleer van de alverzoening af te wijzen vind je hier:

<https://www.kingcomments.com/nl/onderwerpen/verdediging-van-het-geloof/verzoening-dwaling-en-dwaalleer-weerlegd>

<https://www.kingcomments.com/nl/onderwerpen/toekomst/de-hel>

*'De Vader ... die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, in Wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden ... Hij die het begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen. Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen en door Hem **alle dingen** tot Zichzelf te verzoenen, na vrede gemaakt te hebben door het bloed van zijn kruis, door Hem, hetzij de **dingen op de aarde**, hetzij de **dingen in de hemelen**. En u, die er vroeger vreemd aan was en vijandig gezind was door uw boze werken, heeft Hij echter nu verzoend in het lichaam van zijn vlees door de dood, om u heilig, onberispelijk en onstraffelijk voor Zich te stellen (Kol. 1:13, 18-22).*

ISRAËLS EREDIENST

TABERNAKEL EN TEMPEL (SLOT)

Dirk Rot

'Zie dan erop toe dat u het maakt naar zijn ontwerp, dat u op de berg getoond is' (Ex. 25:40; Hand. 7:44).

Het ontwerp van het heiligdom

Deze woorden bewijzen duidelijk dat de tabernakel gebouwd is volgens een ontwerp, dat door God aan Mozes ter hand gesteld is. God was de Ontwerper van het heiligdom; van mensenheden wilde Hij Zich evenwel bedienen bij de bouw ervan.

Evenals van de tabernakel wordt ook van de tempel van Salomo gezegd dat door God de tekening ontworpen en aan David ter hand gesteld is. We lezen namelijk in 1 Kronieken 28:11 en 12 het volgende: *'Toen gaf David zijn zoon Salomo een ontwerp van de voorhal en zijn gebouwen, zijn schatkamers, zijn bovenvertrekken, zijn binnenste kamers, en van het vertrek voor het verzoendeksel; en een ontwerp van alles wat hem door de Geest voor ogen stond'*. Het was David *in een geschrift te verstaan gegeven* door de hand van de HEERE: *alle werken van dit ontwerp'* (vs. 19).

En opnieuw kunnen we hetzelfde opmerken over de tempel die in het toekomstige Vrederijk zal worden opgericht. Door de profeet Ezechiël houdt God het volk Israël alles voor wat Hij de profeet toont, met de woorden: *'Mensenkind, zie met uw ogen, luister met uw oren, en neem alles wat Ik u zal laten zien, ter harte. U bent namelijk hierheen gebracht, opdat Ik u dit zou laten zien. Maak alles wat u ziet, aan het huis van Israël bekend'* (Ezech. 40:4). Alles wat Ezechiël zag en aan Israël toonde, moest als een getuigenis van Godswege tot hart en geweten spreken. Alles waarvan sprake is in de hoofdstukken 40-48 van Ezechiël is nog toekomstig, maar heel duidelijk tonen die dingen dat God Zijn volk niet vergeet. Wat een verantwoordelijkheid betekent die genade voor Zijn volk!

Tabernakel en tempel zijn dus Gods ontwerp. De hele inrichting spreekt van Hem. Elke afmeting heeft ons iets te zeggen. Wat met de eredienst verband houdt, is door God Zelf geregeld. Hij kan dat niet aan de mens overlaten. Dit is een hoogst belangrijk principe, ook voor onze tijd. Laten we daarom bedenken dat alles wat door mensen toegevoegd wordt aan Gods voorschriften betreffende de eredienst, die dienst slechts kan bederven. Aan Zijn instellingen en verordeningen moeten wij altijd genoeg hebben.

Bij de tabernakel zowel als bij de tempel vinden wij een *voorhof* en een *heiligdom*. Het heiligdom is opnieuw verdeeld in *het heilige* en *het heilige der heiligen*. De voorhof was bij de tabernakel 100 el lang en 50 el breed, terwijl bij Salomo's tempel gesproken wordt van meer dan één voorhof, nl. van *de buitenste voorhof* of *grote voorhof*,

die vóór het huis van de HEERE was (2 Kron. 7:7; 1 Kon. 7:12); en ook van *de binnenste voorhof* (1 Kon. 6:36). In de grote voorhof stond *het koperen brandofferaltaar*, zoals dat ook aanwezig was in de voorhof van de tabernakel. Verder vinden we hier *het koperen wasvat*, terwijl we in de grote voorhof van de tempel *de koperen zee* en nog *10 koperen wasvaten* aantreffen.

Wat de voorhof betreft geldt voor de tabernakel en de tempel hetzelfde beginsel: namelijk verzoening en reiniging. Bij de tempel is alles groter, maar we ontmoeten daar dezelfde gedachte. Ook bij Ezechiël is sprake van een voorhof. Daar worden drie voorhoven genoemd: *de buitenste voorhof; binnenvoorhof; binnenste voorhof* (Ezech. 40:20, 28; 44). Ook wordt daar gesproken van *het koperen brandofferaltaar* (43:13-27), maar niets wordt vermeld over de koperen zee of de wasvaten.

Om het mogelijk te maken voor de priesters in de tabernakel en tempel van Salomo om in het heiligdom te dienen, dan moest het altaar daar eerst zijn tot verzoening en het wasvat tot reiniging. Zonder verzoening en reiniging is het niet mogelijk één stap tot God te naderen! Van beide vinden we ook in Ezechiël de voorschriften. Daar wordt ook de instelling van het altaar gegeven, en daar lezen we uitdrukkelijk: *'Zo moet u het ontzondigen en er verzoening voor doen... Zeven dagen moet men voor het altaar verzoening doen, het reinigen en inwijden'*. En bovendien, wanneer de heerlijkheid van de HEERE binnenkwam in het huis via de poort die op het oosten uitzag en de heerlijkheid van de HEERE het huis had vervuld, hoorde Ezechiël een stem zeggen: *'Mensenkind, dit is de plaats van Mijn troon en de plaats van Mijn voetzolen, waar Ik voor eeuwig wonen zal onder de Israëlieten. Zij die van het huis van Israël zijn, zullen Mijn heilige Naam niet meer verontreinigen, zij en hun koningen, met hun hoererij'* (Ezech. 43).

Ook hier dus weer verzoening en reiniging! Dit zegt ons dat het niet mogelijk is, ook *nu* niet, God te dienen op een Hem welbehaaglijke wijze, wanneer men niet in het bloed van Christus verzoening gevonden heeft en door dat bloed volmaakt gereinigd is!

Het heilige was de plaats, waar de priesters de dienst uitvoerden. Waar zij *de kandelaar* brandend hielden, *de tafel* van de broden voorzagen en het reukoffer ontstaken op *het gouden reukaltaar*. Het heilige was 20 el lang en 10 el breed. Het was vanuit de voorhof toegankelijk langs een gordijn of voorhangsel van fijn getweernd linnen met hemelsblauw, purper en scharlaken. Vanuit het oosten trad men het heilige binnen.

Bij de tempel van Salomo vinden we naast een treffende overeenkomst enkele merkwaardige verschillen. De lengte van het heilige was 40 el en de breedte 20 el, dus het dubbele van bij de tabernakel. In de tempel stond niet slechts een enkele kandelaar, en niet 1 tafel, maar 10 kandelaren en 10 tafels, terwijl we ook weer het gouden reukaltaar aantreffen. Dus ook hier ruimere afmetingen en meerdere kandelaren en tafels. Maar het beginsel is hetzelfde. Wat echter van belang is hier, is dat de toegang zo indrukwekkend was. Hier was de toegang ook vanuit het oosten, maar door *het voorhuis*. Dit voorhuis was 20 el breed en 10 el diep, terwijl zijn hoogte 120 el bedroeg. Het heilige was 30 el hoog. Dit voorhuis was vanbinnen met louter goud overtrokken. Vóór deze hal of de portiek van het heilige, trokken een tweetal pilaren, die een hoogte van

18 el hadden, allereerst de aandacht. De namen van deze zuilen zijn van veel betekenis. Jachin wil zeggen: 'Hij zal bevestigen'. Boaz betekent: 'in Hem is kracht'. Beide zuilen tonen ons Wie God is voor Zijn volk, en wat Hij ten behoeve en tot zegen van dat volk zal doen.

Het heilige der heiligen

Dan komen we nu tot het belangrijkste deel van het heiligdom, namelijk het *heilige der heiligen*. Bij de tabernakel, zowel als bij de tempel, was dit een volmaakte kubus. Bij de woning van God in de woestijn waren de afmetingen 10 el, maar bij het huis door Salomo gebouwd bedroegen ze 20 el. De toegang tot het heilige der heiligen was bij beide afgesloten. Slechts éénmaal per jaar mocht de hogepriester binnengaan, en wel op de Grote Verzoendag (Lev. 16). Die toegang werd gevormd door 'een voorhangsel van blauwpurperen, roodpurperen en scharlakenrode wol en dubbeldraads fijn linnen'; als werk van een kunstenaar werd het gehangen aan vier pilaren van acaciahout, die men met goud overtrok'; hun haken waren ook van goud. Men goot vervolgens de vier bijbehorende zilveren voetstukken (Ex. 36:35-36).

Bij Salomo's tempel was de weg tot het binnenste heiligdom evenzeer gesloten. In de Statenvertaling wordt het heilige der heiligen de *Aanspraakplaats* genoemd. 'Het binnenste heiligdom midden in het huis maakte hij binnenin gereed, om daar de ark van het verbond van de HEERE te plaatsen' (1 Kon. 6:19). Deze aanspraakplaats nu, 20 el in het vierkant, overtrokken met bladgoud, werd van het heilige gescheiden door een voorhangsel, met goud overtrokken (1 Kon. 6:20-21); terwijl we in vers 31 van het zojuist genoemde hoofdstuk lezen dat Salomo aan de ingang van de aanspraakplaats deuren maakte van olijfwilgenhout. Het raamwerk van de deurposten vormde een met goud overtrokken vijfhoek.

Letten we nu evenwel op een merkwaardig verschil. Allereerst willen we opmerken dat de ark van het verbond met de cherubs van de heerlijkheid, die keken op het verzoendeksel waaronder de wet zich bevond als het teken van het verbond, in de tabernakel in het heilige der heiligen een plaats hadden. Maar wat we bij de tabernakel niet vinden, maar wel bij de tempel, zijn de cherubs die met uitgespreide vleugels, welke de twee wanden en ook

De zegen zal op grond van een volmaakte verzoening uit het heiligdom niet alleen aan het volk Israël, maar straks ook aan alle volken toestromen.

het uiterste van elkaar raken, het allerheiligste vullen. Die zien niet op de ark. Ze kijken over de ark heen naar het tempelhuis. 'Zij stonden op hun voeten, met hun gezichten naar het vertrek gericht' (2 Kron. 3:13). Dit is van grote betekenis. De cherubs, aan de beide uiteinden van het verzoendeksel met 'de gezichten naar het verzoendeksel gericht' (Ex. 25:18-20), zagen de wet en tussen de wet en hun allesdoordringend oog het verzoeningsbloed (Lev. 16).

Maar de cherubs in de tempel zien naar buiten; naar de zijde van het huis, dus in de richting van het voorhangsel en het heilige. Dit is wonderbaar! De zegen van God zal

in volkomen overeenstemming met Zijn heiligheid en gerechtigheid en op grond van een volmaakte verzoening uit het heiligdom niet alleen aan het volk Israël, maar straks ook aan alle volken toestromen. Salomo's tempel doet ons denken aan het Vrederijk van Christus, en dan zal God Zijn blik richten naar de wereld en met zegeningen de volken bezoeken, in overeenstemming met de gerechtigheid die dan heersen zal. Vanuit het heiligdom stromen de heerlijke wateren van het leven, die genezing aanbrengen (Ezech. 47).

De priesterdienst

Staan we nog een ogenblik op dezelfde wijze stil bij de priesterdienst. Zowel in de *woestijn* als in het Beloofde Land (in Salomo's dagen en ook in het duizendjarig Vrederijk) is het huis van Aäron uit de stam van Levi geroepen om ten behoeve van het volk tot God te naderen, zowel met schulden zondoffers als met dankoffers.

De zonen van Amram waren Aäron en Mozes. Aäron werd *afgezonderd om de allerheiligste dingen tot in eeuwigheid te heiligen*, hij en zijn zonen: om reukoffers te brengen voor het aangezicht van de HEERE, om Hem te dienen en in Zijn Naam tot in eeuwigheid te zegenen (1 Kron. 23:13). Lees ook Hebreeën 8:3; Numeri 3:3-10. In de kleding van de priesters is geen wijziging gebracht, ook niet in de wijze waarop zij de dienst zouden verrichten. Wel is er verandering in woonplaats van degenen die tot de uitoefening van het priesterschap zijn geroepen.

In Mozes' dagen woonden de priesters in de tenten, die in de onmiddellijke nabijheid van het heiligdom waren opgericht. We lezen in Numeri 1:50 het volgende: 'Wat u betreft, stel de Levieten aan over de tabernakel van de getuigenis, zij moeten hun kamp rondom de tabernakel opslaan' en in vers 53: 'maar de Levieten moeten hun kamp opslaan rondom de tabernakel van de getuigenis; dan zal er geen grote toorn op de gemeenschap van de Israëlieten komen. Zo moeten de Levieten de voorschriften met betrekking tot de tabernakel van de getuigenis in acht nemen'. De Korachieten waren zuidelijk gelegerd, de Gersonieten westelijk, de Merarieten noordelijk (Num. 3:23, 29, 35). <[schema klik hier](#)>

In het land van de HEERE, nadat de tempel opgericht is, wonen de priesters in de 48 priestersteden (Num. 35:1-8; Joz. 21:41), die hun reeds in Jozua's dagen volgens het woord van Mozes waren toegezegd. Zij woonden hierdoor verspreid onder de kinderen Israëls, in overeenstemming met de profetie van Jakob, die hij bij zijn sterven tot zijn zonen Simeon en Levi had gericht (Gen. 49:7).

Na de scheuring van het rijk in Rehabeams dagen verlieten de priesters, die woonden in de steden in het rijk van Jerobeam, en ook de Levieten daar, hun woonplaatsen om zich naar Juda en Jeruzalem te begeven. We lezen in 2 Kronieken 11:13-15: 'Verder voegden de priesters en de Levieten, die in heel Israël waren, zich vanuit heel hun gebied bij hem. Want de Levieten *verlieten hun weidegronden en hun bezit*, en gingen naar Juda en naar Jeruzalem, omdat Jerobeam en zijn zonen hen uit de priesterdienst voor de HEERE verstoten hadden. Hij had voor zichzelf priesters aangesteld voor de offerhoogten, voor de demonen en voor de kalveren die hij gemaakt had'.

Volgens Ezechiëls profetie zal in het duizendjarig rijk een vaste woonplaats aan de priesters en de Levieten worden

geschonken. Zij zullen rondom de tempel een gedeelte van het land bewonen. De afmetingen ervan worden aangegeven in Ezechiël 45. Daarnaast bevindt zich het gedeelte van het land dat aan de Leviëten wordt gegeven, zodat het heiligdom met de dienaars van het huis van de HEERE in het centrum van het volk is. <[schema klik hier](#)>

Het nageslacht van Aäron blijft het heiligdom dienen. Van Eleazar was het hogepriesterschap overgegaan op het huis van Ithamar, en wel in de dagen van Samuel, maar het keerde met Zadok weer terug naar het huis van Eleazar tot op de wegvoering naar Babel. In Ezechiël 44 wordt

geprofeteerd dat de HEERE het huis van Zadok tot Zich zal doen naderen, 'om aan Mij vet en bloed aan te bieden (...) en zij mogen in de nabijheid van Mijn tafel komen om Mij te dienen' (vs. 15-16). Hun inkomen zal zijn: het graanoffer, het zondoffer en het schuldoffer, dat mogen zij eten. Alles waarop de ban rust in Israël, is voor hen bestemd. Ook het beste van alle eerstelingen van alles, en elk heffoffer van alles, van al uw heffoffers, zullen voor de priesters bestemd zijn (vs. 28-30). Dus een zevenvoudig inkomen met de gezegende toezegging: 'Ik ben hun erfenis; Ik ben hun bezit' (Ezech. 44:28-30).

JOZEF

EEN JONGE VRUCHTBOOM BIJ EEN BRON

Hugo Bouter

'Jozef is een jonge vruchtbare boom, een jonge vruchtbare boom bij een bron. Elk van zijn takken loopt over de muur. Boogschutters hebben hem verbitterd, beschoten en hem gehaat, maar zijn boog bleef gespannen; zijn armen en handen bleven soepel door de handen van de Machtige van Jakob, – vandaar dat Hij de Herder is, de Rots van Israël – door de God van je vader, Die je zal helpen, en door de Almachtige, die je zal zegenen met zegeningen uit de hemel van boven, met zegeningen uit de watervloed, die beneden ligt, met zegeningen van borsten en baarmoeder. De zegeningen van je vader gaan de zegeningen van mijn vaderen te boven, tot aan de begerenswaardigheid van de eeuwige heuvels. Zij zullen zijn op het hoofd van Jozef, ja, op de schedel van de gewijde onder zijn broers' (Gen. 49:22-26).

Een vruchtboom

Dat Jozef de geliefde zoon was van vader Jakob (vgl. Gen. 37:3), wordt bevestigd door de lengte en de rijke inhoud van deze zegenspreuk. Bij het lezen ervan denkt men onwillekeurig aan wat van Izak wordt gezegd, de lievelingszoon van Abraham: '(...) hij (d.i. Abraham) heeft hem gegeven alles wat hij bezit' (Gen. 24:36). Maar eigenlijk omvatten de zegeningen die hier aan Jozef worden toegezegd veel méér dan wat Jakob bezat en aan zijn zoon kon schenken.

Jakob spreekt over alles wat *God* had weggelegd voor Jozef en diens nageslacht. Als profeet mocht hij deze goddelijke zegen aankondigen, die voornamelijk in de laatste twee verzen nader wordt omschreven (vs. 25-26). Hieraan gaan echter enkele vergelijkingen vooraf. In de eerste plaats was Jozef een vruchtbare boom of een wijnstok, waarvan de takken of ranken over de muur groeiden (vs. 22).

Dan volgt een totaal ander beeld: dat van een boogschutter. Jozef was ook een bekwaam boogschutter, die niet bezweek voor de aanvallen van zijn vijanden doordat God hem kracht gaf (vs. 23-24). De spreuk is dus zo opgebouwd dat ze in drie delen uiteenvalt. Jozef is een vruchtboom, maar hij is ook een boogschutter. In het derde deel wordt Jozef beschreven als de gewijde of de 'uitverkorene' onder zijn broers (zo ook in de zegen van Mozes, Deut. 33:16). Hier vinden wij voor het eerst het begrip 'nazireeër' (= gewijde) in de Schrift.

In al deze opzichten – als vruchtboom, boogschutter, en nazireeër – is Jozef een treffend beeld van Christus. We kunnen wel stellen dat Jozef, zowel in zijn vernedering als in zijn verhoging, een van de mooiste typen van Christus is in het Oude Testament. Het Nieuwe Testament toont dit ook aan, want in de rede van Stefanus in Handelingen 7 wordt het lijden van de Messias van de kant van Zijn volksgenoten geïllustreerd door de geschiedenis van Jozef en die van Mozes.

Zoals Jozef werd gehaat door zijn broers en verkocht naar Egypte, zo is Jezus verworpen door 'de Zijnen' (Joh. 1:11) en overgeleverd aan de volken. Zo werd ook Mozes verloochend en verworpen door zijn verwanten, toen hij voor het eerst naar hen toeging. Maar in zijn verhoging is Jozef eveneens een beeld van Christus. Zoals God met Jozef was en hem verlostte uit al zijn verdrukkingen en tot heer over het land Egypte stelde, zo is Christus verlost uit Zijn lijden en verhoogd aan Gods rechterhand. Hij is Degene die ons in leven houdt, de Redder van de wereld (vgl. de nieuwe naam van Jozef in Gen. 41:45). Ieder moet nu tot Christus komen om 'brood' te ontvangen en in leven te blijven.

Bij een bron

In het beeld van de jonge vruchtboom of wijnstok (lett. 'zoon van een vruchtdragende') zien wij twee kenmerken van het leven van Christus in Zijn vernedering op aarde. Hij leefde in volkomen afhankelijkheid van God en droeg rijke vrucht voor Hem. De boom is hier geplant aan een bron (vs. 22a). Dit is het bekende beeld van de boom die geplant is aan waterbeken, dat wel vaker voorkomt in de Schrift (Ps. 1:3; Jer. 17:8).

Zo vond Christus als de afhankelijke Mens al Zijn bronnen in God de Vader. Daardoor kon Hij overvloedig vrucht dragen, niet slechts onder Israël, maar ook daarbuiten. Dit wordt aangeduid in de tweede helft van dit vers: de ranken of takken klimmen over de muur (vs. 22b). Christus zag ook vrucht op Zijn dienst buiten de omtuining waar Hij was geplaatst, d.i. het volk Israël als omtuind door de wet.

Denken wij maar aan het gesprek met de Samaritaanse vrouw en de daarop volgende bekering van de Samaritanen (Joh. 4). Dit vrucht dragen is uiteraard niet beperkt tot Zijn leven op aarde. Hij zet het voort vanuit de heerlijkheid en Hij draagt door de werking van Zijn Geest opnieuw vrucht buiten de wijngaard van Israël. Gods genade in Christus komt nu tot alle mensen en bewerkt overal vrucht voor God.

Wat het leven van Jozef zelf betreft: de hier genoemde vruchtbaarheid brengt men meestal in verband met de geboorte van Efraïm (d.i. 'dubbel vruchtbaar'). God had Jozef vruchtbaar gemaakt in het land Egypte en hem voor het aanbreken van de jaren van hongersnood gezegend met twee zonen (Gen. 41:50-52).

VIER DINGEN DIE NIET TE METEN ZIJN

In Efeziërs 3 hebben we vier dingen die niet kunnen worden afgemeten:

1. De onnaspeurlijke rijkdom van Christus (Ef. 3:8).
2. De veelvoudige wijsheid van God (Ef. 3:10).
3. De liefde van Christus, die de kennis te boven gaat (Ef. 3:19).
4. God is in staat overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken (Ef. 3:20).

We vinden dus vier superlatieven die geen maat hebben. Als die dingen in de kracht van de Heilige Geest in ons hart wonen – en alleen de Heilige Geest kan ons dit leren, want Hij onderzoekt zelfs de diepten van God –, zal dit in ons hart aanbidding tegenover de Vader tevoorschijn roepen.

In dit hoofdstuk is er nog een superlatief: de apostel beschrijft zichzelf in vers 8 als 'de allergeingste van alle heiligen'. Als wij met deze verheven dingen bezig zijn, is er geen ruimte meer voor het vlees en het eigen ik. Onze gedachten zijn vervuld met Christus; en we genieten de liefde van de Vader en aanbidden Hem, en dit blijft zo tot in eeuwigheid.

D.W. Paterson

ELIA

EEN MENS VAN GELIJKE NATUUR ALS WIJ

Peter Cuijpers

'Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen' (1 Kon. 19:10)

Van Elia wordt gezegd dat hij een rechtvaardige was; en een mens van gelijke natuur als wij (Jak. 5:16-17). Dit zien we duidelijk geïllustreerd in 1 Koningen 19. Na de overwinning op de Karmel (1 Kon. 18), kreeg Elia te maken met een tegenstander van formaat: Izebel, de vrouw van koning Achab. De vierhonderdvijftig profeten die Elia op de Karmel had laten doden, waren háár profeten; en neem maar aan dat ze razend was! Meteen stuurde ze dan ook een bode naar Elia om hem het oordeel aan te kondigen: *'De goden mogen zó en nog erger met mij doen, als ik morgen om deze tijd uw leven niet zal maken als het leven van één van hen'* (1 Kon. 19:2).

In plaats dat Elia op de knieën ging en zich sterkte in de HEERE, de God van de legermachten (vs. 10a), nam hij de

benen, en vluchtte hij voor zijn leven. Elia's oog was niet langer gericht op de HEERE, maar op Izebel. De gevolgen hiervan konden niet uitblijven. Hij werd bevreesd, hij vluchtte en zocht de eenzaamheid op (vs. 3); hij was uitgeput, moedeloos en depressief (vs. 4). Vandaag noemen we dit een burn-out. Elia was opgebrand en uitgeteld!

Dit is tot onze waarschuwing geschreven. Als het om het gebed en de geestelijke strijd op de Karmel gaat, mogen we een voorbeeld nemen aan Elia, maar hier worden we gewaarschuwd om niet dezelfde fout te maken als Elia. Na een grote geestelijke overwinning zijn we vaak euforisch; vermoeid van de strijd, maar zelfvoldaan. Maar juist op dit soort momenten, als we de wapenrusting van God aan de kapstok hebben gehangen, valt de vijand aan.

Beklagen en aanklagen

Het is bemoedigend dat God Zijn dienstknechten niet laat vallen. Nadat Elia de woestijn in was gevlucht, waren het niet de raven die de HEERE zond om hem te onderhouden (1 Kon. 17:6), ook niet een weduwe (1 Kon. 17:9); maar een engel werd door de HEERE gezonden om hem te voorzien van voedsel en water (vs. 5-7). Uitgerust en versterkt door het voedsel, verliet Elia zijn bremstruik. Veertig dagen en veertig nachten duurde zijn voettocht, totdat hij aankwam bij de berg van God, de Horeb (vs. 8). Daar overnachtte hij in een grot, en kwam het woord van de HEERE tot hem: *Wat doet u hier, Elia?* (vs. 9).

Elia nam een slachtofferrol aan en ging zich beklagen: *'Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet, maar moet U eens zien wat de Israëlieten allemaal gedaan hebben: Uw verbond hebben ze verlaten, Uw altaren hebben ze omvergehaald en Uw profeten hebben ze*

met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen' (vs. 10). Dat we onszelf gaan beklagen is niet zo vreemd, maar het volk van God aanklagen is een ander verhaal. Mozes maakte ooit dezelfde fout als Elia, en dat kostte hem de intocht in het beloofde land (vgl. Num. 20:19vv).

Het suizen van een zachte stilte

Nadat God Elia's klacht geduldig had aangehoord, zei Hij dat Elia naar buiten moest gaan. Hij moest op de berg gaan staan, voor het aangezicht van de HEERE. Vervolgens openbaarde de HEERE Zich aan Elia in het karakter waarin Hij nu gekend wilde worden. Zó wilde Hij ook vertegenwoordigd worden door Zijn dienaar. De HEERE openbaarde Zich in een grote sterke wind, die bergen spleet en rotsen in stukken brak, in een aardbeving en in het vuur. Maar in al die drie vernietigende natuurelementen was de HEERE niet aanwezig. Na het vuur kwam het suizen van een zachte stilte. Dáár, in het suizen van de zachte stilte, was Hij aanwezig (vs. 11-12).

Dit laatste maakte op Elia zoveel indruk, dat hij zijn gezicht met zijn mantel omwikkelde, naar buiten ging, en in de ingang van de grot bleef staan (vs. 13). Wat wilde God Elia hiermee duidelijk maken? Elia verlangde van God dat Hij de ontrouwe Israëlieten moest aanpakken. De zweep erover, ze hadden het verdiend! God dacht daar echter anders over: 'Niet de zweep, Elia; in genade, in het suizen van een zachte stilte, zal Ik Mij aan de Israëlieten openbaren.'

Zalf Elisa in uw plaats

Had Elia de boodschap begrepen? Kennelijk niet! Of zinde hem de genadeboodschap niet, zoals dat ook het geval was bij Jona? Want toen de HEERE hem voor de tweede keer vroeg wat hij hier deed, gaf hij hetzelfde antwoord (vgl. vs. 10 en 14). Wat was Gods antwoord hierop? 'Ga heen, keer terug op uw weg (...). En Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mehola, moet u tot profeet zalven in uw plaats' (vs. 15-16). Een andere profeet in zijn plaats! Zijn profetische dienst zat erop. Maar voordat Elia zijn plaatsvervanger moest gaan zalven, maakte de HEERE hem duidelijk dat hij zich had vergist: 'Elia, je denkt dat jij de enig overgeblevene Israëliet bent die Mij trouw is gebleven? Je vergist je! In Israël zijn er nog zeventuizend die Ik heb overgelaten. Ook zij hebben hun knieën niet gebogen voor de Baäl, en zijn mond hebben zij niet gekust' (vs. 18). Hoe groot het verval ook is, God zorgt dat er altijd een overblijfsel is naar de verkiezing van de genade (vgl. Rom. 11:2-4).

Wat zal er in Elia zijn omgegaan na deze confrontatie met de HEERE en met zichzelf? De Schrift zwijgt hierover! Elia ging weg en in gehoorzaamheid deed hij wat de HEERE hem had opgedragen: hij wierp zijn profetenmantel naar Elisa (vs. 19). Elia was een mens van gelijke natuur als wij. Bij Elia was het: 'Zalf Elisa in uw plaats'; bij Mozes: 'Neem Jozua bij u'. Of we nu Elia, Mozes, David of Salomo als voorbeeld nemen, zij allen waren onvolmaakte dienstknechten; mensen van gelijke natuur als wij. Er is maar één Mens, één Dienstknecht volmaakt, en dat is de Mens met een hoofdletter: Christus Jezus. Hij heeft *het werk voleindigd dat de Vader Hem te doen gegeven had*' (Joh. 17:4).

De leerschool van God

We zitten allemaal in de leerschool van God. Toen de Samaritanen weigerden de Heere Jezus te ontvangen, wilden Jakobus en Johannes vuur uit de hemel afroepen om hen te verteren, zoals ook Elia had gedaan. Wat was het antwoord van de Leermeester? 'Hij keerde Zich om en bestrafte hen en zei: U weet niet van welke geest u bent. Want de Zoon des mensen is niet gekomen om zielen van mensen te verderen maar te behouden' (Luk. 9:51-56). Bij de roeping van de twaalf discipelen gaf de Heer Jakobus en Johannes de naam Boanerges, d.i. zonen van de donder (Mark. 3:17b). Dit zegt iets over hun karakter. Johannes wordt later de apostel van de liefde genoemd. Hij had zich in de hand van de Pottenbakker laten vormen tot een bruikbaar vat. Niemand kan zich verschuilen achter zijn karakter, ook Elia niet! De HEERE had zich aan Elia geopenbaard in het suizen van een zachte stilte. Zinnebeeldig kreeg hij dezelfde boodschap als Jakobus en Johannes: 'U weet niet van welke geest u bent.' In tegenstelling tot Jakobus en Johannes, liet hij zich niet vormen in de hand van de Pottenbakker; hij bleef bij zijn eerdergenoemde uitspraak! In dat geval bleef er voor de HEERE maar één ding over: 'Zalf Elisa in uw plaats.'

Het is niet aan ons om over Elia te oordelen. Alles wat tevoren geschreven is, is niet om over anderen te oordelen. Het is geschreven tot onze lering, opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben (Rom. 15:4). Waar zouden we zijn als God ons niet zou bijstaan en versterken in tijden waarin we evenals Elia in de problemen zitten, en we er helemaal alleen voor staan? Hij heeft medelijden met onze zwakheden (Hebr. 4:16), en Hij geeft grotere genade (Jak. 4:6). Nu zijn er meerdere lessen te trekken uit deze geschiedenis, maar één van de lessen is deze: God neemt het nauw met onze bediening voor Hem (vgl. Kol. 4:17).

BESTUDEER DE SCHRIFTEN

Vragen

1. Wie was de eerste man die een droom kreeg in de Bijbel?
2. Welke profeet ging in ballingschap in Egypte met de mensen die hij waarschuwde niet daarheen te trekken?
3. Wie was de overste van de synagoge in Korinthe?

Antwoorden

1. Abimelech (Gen. 20:3).
2. Jeremia (Jer. 43:5-7).
3. Crispus (Hand. 18:8).

WOORDSTUDIE

EEN DRANKOFFER, EN EEN SCHIP (OF: EEN TENT)

Gerard Kramer

Paulus gebruikt in zijn brieven vaak beelden. Dat doet hij zelfs in zijn laatste brief, waarin hij ook over zijn naderend levenseinde schrijft. We gaan in deze WoordStudie in op 2 Timotheüs 4:6. Daar schrijft Paulus: 'Want ik word al als drankoffer uitgegoten en de tijd van mijn heengaan is aangebroken.'

In de zin 'Want ik word al als drankoffer uitgegoten' vergelijkt hij zichzelf allereerst met een plengoffer, een drank- of vloeistoffer dat naast een ander offer werd uitgegoten, zoals het dagelijks brandoffer (zie Num. 15:1-11; 28:7-8, 10, 14). Hetzelfde beeld gebruikte hij al eerder voor zijn verwachte levenseinde, en wel in Filippenzen 2:17. Daar schrijft hij: 'Maar ook al word ik als een drankoffer uitgegoten over de offerande en bediening van uw geloof, dan verblijd ik mij, en ik verblijd mij met u allen.'

In het tekstelement in 2 Timotheüs 4:6 ('Want ik word al als drankoffer uitgegoten'), staat 'ik' (Gr. *egoo*) in het Grieks als een apart woord aangegeven, en dat betekent dat het nadruk heeft. Het staat tegenover 'maar jij' in vers 5. 'Ik word ... als drankoffer uitgegoten' is de weergave van Gr. *spendomai*, het passivum van *spendoo*, 'een plengoffer = drankoffer brengen', dat in het Nieuwe Testament verder alleen voorkomt in het al geciteerde Filippenzen 2:17. Bij pleng- of drankoffers in het Oude Testament was de geplengde vloeistof wijn, bedwelmende drank en water – geen bloed zoals de NBV '04/'21 suggereren met hun vertaling: 'Mijn bloed wordt al als offer uitgegoten'. Plaatsen als 2 Samuel 14:14, Psalm 22:15 en Jesaja 53:12 beschrijven het sterven eveneens in termen die aan het drankoffer doen denken.

In Romeinen 15:16 hanteert Paulus eveneens offerterminologie, maar daar ligt het accent anders. Daar spreekt Paulus over *zichzelf* als de offeraar en over *de gelovigen* zelf als de offerande (het offer). Hier in 2 Timotheüs 4:6 en ook in Filippenzen 2:17 is *hijzelf* het drankoffer, dat altijd bij het brengen van een ander offer (zie hierboven) wordt vergoten. Het is dan ook onjuist te beweren dat Paulus hier zinspeelt op het vergieten van zijn eigen bloed bij het ondergaan van het martelaarschap (zoals nogal wat commentatoren denken); het beeld klopt dan niet, want de oudtestamentische plengoffers waren niet bloedig.

En dan nog iets. Het 'andere offer', of het 'hoofdoffer', wordt hier in 2 Timotheüs 4:6 niet in de vergelijking betrokken – tenzij we kunnen denken aan de dienst, de bediening van Timotheüs, of misschien zelfs die van Paulus zelf. Met 'al' (Gr. *èdè*, 'al', 'reeds', 'inmiddels') geeft Paulus aan hoe dicht hij bij het moment van zijn heengaan is.

Als hij aansluitend schrijft: '*en de tijd van mijn heengaan is aangebroken*', gebruikt hij voor 'tijd' het Griekse woord *kairos*. Dat is een woord dat hij in deze brief ook in 3:1 en 4:3 gebruikt om een door God beschikt moment aan te duiden. Voor het 'heengaan' gebruikt hij zowel hier als in Filippenzen 2:17 een woord, dat ook gebruikt werd voor het *vertrek van een schip* of het *opbreken van een tent*. Beide vormen van 'vertrekken' heeft Paulus vaak genoeg letterlijk meegemaakt, om er ook in figuurlijke zin over te kunnen spreken.

We gaan dat iets preciezer bekijken. 'Heengaan' is de weergave van Gr. *analysis*, dat in het Nieuwe Testament alleen hier voorkomt. Het is verwant met *analuoo*, 'heengaan' in Filippenzen 1:23, en 'terugkeren' in Lukas 12:36. Oorspronkelijk werd deze woordgroep gebruikt voor het opbreken van een tent of een legerkamp; vgl. Paulus' spreken over het lichaam als een tent in 2 Korinthiërs 5:1-4. Daarnaast werd de woordgroep die letterlijk 'losmaken' betekent, gebruikt voor het 'losmaken' van de touwen van een vertrekkend schip.

Zo ontstond de algemene betekenis: 'vertrekken', 'heengaan', ook in de zin van 'sterven'. De Naardense Bijbel vertaalt: 'verscheiden'. Die tijd '*is aangebroken*', of: 'is aanstaande'. Dit is een perfectum van Gr. *efistamai*, in een heel andere betekenis dan in vers 2, waar het 'paraat zijn' betekent. Hier is de betekenis: 'naderen', 'verschijnen'.

HET BOEK JEREMIA

DEEL 4 - DE VERHEVEN GOD

Ger de Koning

Jer. 2:4-8 | Israëls ondankbaarheid

Jeremia spreekt het woord van de HEERE tot het *'huis van Jakob en alle geslachten van het huis van Israël'* (vers 4). Daarmee wordt het hele volk aangesproken. Tevens zien we in deze vorm van aanspreken dat ook de families worden aangesproken. Families of gezinnen zijn de basis van het hele volksbestaan en bepalen de geestelijke toestand van het volk als geheel.

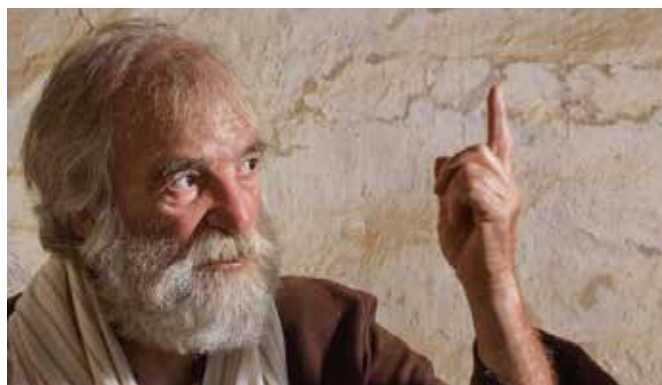
De aanklacht begint met het stellen van vragen die het geweten wakker moeten schudden. De herinnering aan de geschiedenis, aan wat hun vaders hebben gedaan, moet hen aanspreken (vers 5). Zij zijn niet beter dan hun vaders, maar net zoals zij. Er moet herkenning komen. Het is aangrijpend om te moeten lezen dat de HEERE hun de vraag voorhoudt welk onrecht hun vaders in Hem hebben gevonden. De verbaasde reactie zou kunnen zijn dat dit helemaal niet zo is.

Maar dan maakt de HEERE duidelijk dat hun hele houding laat zien dat zij Hem van ontrouw beschuldigen. Anders zouden ze Hem toch niet ver van zich hebben gehouden? Dat geeft toch aan dat ze Hem wantrouwen? Anders zouden ze in plaats van Hem te volgen toch niet achter nietigheden, afgoden, aan zijn gegaan, waardoor ze nota bene ook nog eens aan die nietigheden gelijk zijn geworden? Wat zij aanbidden, bestaat voor de HEERE niet (vgl. 1Ko 8:4b). Wat is het dwaas om je te richten tot en iets te verwachten van iets wat niets is.

In vers 5 staat wat het volk wel heeft gedaan. In vers 6 staat wat het niet heeft gedaan. Ze hebben niet gedacht aan wat de HEERE heeft gedaan in hun bevrijding uit de slavernij in Egypte en hun bewaring tijdens de woestijnreis. Hij heeft hen *'met uitgestrekte arm en met grote ontzagwekkende daden'* (Deut. 4:34) uit Egypte geleid en hen met zachte hand door de woestijn gevoerd. Dat ze dit allemaal zijn vergeten, getuigt van de grootst mogelijke ondankbaarheid. Het is een verwijtbaar vergeten.

De verschrikkingen van de woestijn worden breed uitgemeten. De woestijn waar ze doorheen zijn getrokken, is een land van wildernis en kuilen, van dorheid en schaduw van de dood, een uiterst eenzaam, onbewoonbaar oord. Er is geen begaanbare weg en geen rustplaats. Het enige waarvoor de woestijn kan dienen, is als begraafplaats.

Deze voorstelling van zaken gebeurt om het volk duidelijk te maken dat ze er op eigen kracht nooit doorheen zouden zijn gekomen. Het is alleen aan de trouwe zorg en leiding van de HEERE te danken dat ze het beloofde land hebben bereikt

waarin ze nu wonen. Ook wij moeten ons bewust zijn van het onherbergzame van de wereld en dat de dood er heerst. Dat zal ons helpen om ons helemaal toe te vertrouwen aan de zorg en leiding van de Heer om er veilig doorheen te komen.

Na de woestijnreis heeft Hij hen, zoals Hij heeft beloofd, in Zijn land gebracht. Jeremia spreekt over *'een vruchtbaar land'*, vol van vrucht en *'het goede'* om dat te eten (vers 7; Deut. 8:7-9). Het contrast met het gebied dat hij in het vorige vers beschrijft, is enorm. Maar in plaats van Hem dankbaar te zijn voor de buitengewone vruchtbaarheid na zoveel doodsheid hebben zij Zijn land verontreinigd en Zijn eigendom tot een gruwel, tot iets afschuwelijks gemaakt. Dat hebben ze gedaan door de afgodendienst in te voeren.

De vier klassen die in vers 8 worden genoemd – priesters, Levieten, herders en profeten –, zouden als pilaren in het volk hebben moeten zijn, om hun Gods geboden te onderwijzen en te leren houden. Zij hebben het volk echter van de HEERE weggevoerd:

1. *'De priesters zeiden niet: Waar is de HEERE?'* Zij, die geroepen zijn om met offers ten behoeve van het volk in Zijn tegenwoordigheid te zijn, vragen helemaal niet naar Hem. Het verwijt aan de priesters is dat ze deze vraag niet stellen. Het stellen daarvan zou het volk geleid hebben op de weg naar de plaats die de HEERE uitgekozen heeft om zijn Naam te doen wonen.
2. *'Zij die de wet hanteerden [de Levieten], kenden Mij niet.'* Zij die de wet aan het volk moeten uitleggen (Deut. 33:10a; Mal. 2:7), ontbreekt het aan de kennis van Hem Die in de wet centraal staat.
3. *'De herders'*, die namens de HEERE zorg voor de kudde moeten hebben, eigenen zich die kudde toe en *'kwamen in opstand'* tegen de HEERE (vgl. Ezech. 34:1-6).
4. *'De profeten'*, die namens de HEERE Gods volk moeten oproepen naar Hem terug te keren, *'profeteerden namens de Baäl'*.

De afsluitende opmerking van vers 8 verwoordt het resultaat. Ze gaan niet achter de HEERE aan, maar *'ze gingen achter [dingen] aan die niet van nut zijn'*. De leiders, die misleiders zijn, hebben het volk op de weg van de afgoderij gevoerd. Afgoden geven geen enkele zegen, geen tijdelijke en nog minder geestelijke. Wat een schokkende en ontluisterende situatie bij de leiders van Gods volk en wat voor een ontstellende afwijking van de HEERE hebben zij bij het volk bewerkt!

Lees aub. elke keer het tekstgedeelte erbij uit de HSV.

Jer. 2:9-19 | Israëls afgoderij

De HEERE zal hen voor hun gedrag van ongeëvenaarde afvalligheid voor het gerecht dagen en ter verantwoording roepen (vers 9). Dat geldt niet alleen voor de generatie tot wie Jeremia het woord richt, maar zelfs voor hun kleinkinderen. Gods normen veranderen niet en blijven voor elke generatie gelijk. In Zijn beoordeling van het kwaad is Hij volstrekt rechtvaardig.

Wat hun afgodendienst betreft, kunnen ze leren van de heidenvolken (vers 10). Laten ze maar eens de moeite nemen om te gaan kijken bij de Kittiers, dat is Cyprus, in het westen; en laten ze eens gaan informeren bij Kedar, een Arabische woestijnstam, in het oosten. Het volk wordt als het ware verplicht van west naar oost, dat wil zeggen overal, te kijken.

Dan moeten ze er eens goed op letten hoe die volken met hun afgoden omgaan. Ze zullen opmerken dat die volken hun goden niet inruilen voor andere goden, maar er trouw aan blijven, hoewel dat natuurlijk niet meer dan houten en stenen goden zijn (vers 11). Afgodendienaars zijn vaak meer toegewijd aan wat nutteloos is, dan Gods volk aan de waarheid. Gods volk geeft de waarheid prijs, de afgodendienaars houden de leugen vast. Dat geldt ook voor onze tijd.

Tegen die achtergrond moeten ze nu hun eigen gedrag eens bezien. Hoe bestaat het dan dat zij hun 'Eer' niet alleen ontrouw worden, maar Hem inruilen voor wat geen goden zijn (Ps. 106:20). Zij vervangen de heerlijkheid van de onvergankelijke God door afbeeldingen uit de schepping (Rom. 1:23). Het is vreselijk als een vrouw echtbreuk pleegt, maar ze doet dat, in het algemeen, met één man. Maar Israël pleegt echtbreuk met vele, vele afgoden. Dat het volk echtbreuk heeft gepleegd, is al erg genoeg, maar ze doet ook nog eens met zoveel en zulke afschuwelijke afgoden.

Ze hebben de levende God ingeruild voor verschrikkelijke afgoden. Goden inruilen of vervangen is iets wat zelfs in de heidenwereld niet voorkomt. Als Gods volk zondigt, is dat meestal in ergere mate dan wanneer mensen van de wereld dat doen (vgl. 1 Kor. 5:1). Gods volk verruilt zijn Eer, dat is de HEERE Zelf, voor wat geen nut doet, dat zijn de afgoden.

Hoe dwaas kan Gods volk zijn! Jeremia roept namens de HEERE de hemel – waarbij we kunnen denken aan de engelen – op, om zich hierover te *ontzetten*, te *huiveren* en hierover *zeer ontsteld* te zijn (vers 12). Op aarde wordt met de HEERE geen rekening gehouden door Zijn volk. De hemel ziet de ontrouw en kan dat niet onbewogen aanzien (Deut. 32:1; Jes. 1:2).

De HEERE houdt Juda zijn tweeledige zonde voor, *'een dubbel kwaad'* (vers 13). Ze hebben

1. Hem, de bron van levend water, verlaten, dat wil zeggen dat ze de waarheid hebben verworpen en
2. zich bakken uitgehakt, *'lekkende bakken die geen water houden'*, dat wil zeggen dat ze de leugen hebben aangenomen.

De HEERE noemt Zichzelf *'de bron van levend water'*, de bron van het leven (vgl. Ps. 36:10a). Wie de bron van levend water, de Heer Jezus Zelf (Joh. 4:10-14; 7:37-39), verlaat, gaat eigen bronnen aanboren. Wie zelf bronnen aanboort om de ware zin van het leven te leren kennen, komt om van dorst. Alleen de HEERE kan de dorst van Zijn volk

lessen. *'Lekkende bakken'*, bakken die geen water houden, middelen die geen dorst lessen, zijn Egypte en Assyrië (vers 18). Als toepassing voor ons kunnen we bijvoorbeeld denken aan wetenschap, filosofie en het streven naar bezit en macht. Alles wat daarvan wordt verwacht, lekt weg.

Zonde brengt onvermijdelijk zijn eigen straf mee. Door twee krachtige vragen benadrukt de HEERE de gevolgen van hun ongehoorzaamheid (vers 14). Israël was van oorsprong geen slaaf en geen prooi (vers 3), maar is door zijn ontrouw slaaf en prooi geworden. De HEERE noemt Israël *'Mijn Zoon, Mijn eerstgeborene'* (Ex. 4:22). Ze zijn niet bestemd om in slavernij te dienen, maar om in vrijheid te heersen. Israël heeft zich echter van de HEERE afgewend en zijn betrekking tot Hem als zoon verloochend. Hij is een afgodendienaar geworden en een slaaf van zijn lusten. *'Ieder die de zonde doet, is een slaaf <van de zonde>'* (Joh. 8:34). Door de zonde zijn vijanden over hen gaan heersen en zijn ze slaven geworden (Neh. 9:36).

Israël is een prooi van jonge leeuwen geworden (vers 15). De vruchten van het land zijn door hun afgoderij de prooi van andere volken geworden. Met de jonge leeuwen worden Assyrië en Egypte bedoeld, de instrumenten van Gods oordeel, en dat terwijl Israël tot hen zijn toevlucht heeft genomen. Egypte heeft het volk van zijn eer beroofd (vers 16). Dat hebben ze aan zichzelf te wijten, omdat ze van de HEERE zijn afgeweken. Die hen op de goede weg wil leiden (vers 17).

Met grote moed wijst Jeremia op de oorzaak van het dreigende oordeel. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt helemaal bij het volk. Ze zullen moeten leven met de vrucht van hun slechte wegen. Het kwaad is niet alleen iets wat zich tegen God richt, maar ook tegen de mens zelf.

In de dagen van Jeremia zijn er twee politieke hoofdstromingen. Er zijn een Egyptisch gezinde partij en een Assyrisch gezinde partij. Maar wat voor hulp kunnen goddeloze naties Juda bieden? Jeremia wijst hen op hun wispelturige gedrag. Het volk zoekt de ene keer steun bij Assyrië en een andere keer bij Egypte, al naar gelang de situatie dat volgens hun inschatting vereist (vers 18; vgl. Hos. 7:11; Jes. 30:1-2; 31:1; Ezech. 23:3,5). Dit zijn de door henzelf uitgehakte bakken, de lekkende bakken, die geen water houden (vers 13). Die bakken hebben hun niets opgeleverd wat ook maar enigszins aan verkwikking doet denken. Hebben ze dan niets geleerd van het zinloze en bedrieglijke ervan?

Het verlaten van de HEERE is een kwaad dat zichzelf straft (vers 19) omdat de zonde ten slotte ellendig maakt en niet de vreugde geeft die hij aanvankelijk leek te geven. We zien dat bij de verloren zoon (Luk. 15:11-19). Bekering komt als het gaat doordringen *'dat het kwaad en bitter is'* de HEERE God te verlaten en dat er gehandeld is omdat er geen vreze voor de HEERE is, voor Hem Die de Heere, de HEERE van de legermachten is. Zonde is kwaad in zichzelf en bitter in zijn uitwerking. Wat een dwaasheid en grote zonde is het toch om Hem te verlaten en zich tegen Hem te keren.

Jer. 2:20-25 | Israëls zedeloosheid

De HEERE herinnert Zijn volk eraan dat Hij het juk van de slavernij waaronder ze hebben gezucht in Egypte, heeft verbroken (vers 20). Hij heeft ook hun banden verbroken waarmee ze gevangen gehouden zijn. Zo heeft Hij hen

bevrijd. Dat is echter niet om hen nu maar hun eigen weg te laten gaan, maar opdat ze Hem als Zijn volk zullen dienen. Het volk wil de HEERE echter niet dienen. Dat zeggen ze ook. Ze kiezen ervoor om de afgoden te gaan aanhangen en de hoer te spelen.

Ze zijn niet alleen tot echtbreuk gekomen, maar tot hoerij vervallen; ze zijn zich als een hoer gaan gedragen. Het juk van het huwelijk met de HEERE hebben ze verbroken, want dat is hun te zwaar, ze zijn het als slavernij gaan zien. Zo zien ook veel mensen vandaag het huwelijk. Ze willen vrij zijn en zich verbinden met wie ze maar willen. Bij die vrijheid past niet dat ze zich aan Gods inzettingen onderwerpen. Dat weigeren ze, zoals Israël dat hier weigert.

De HEERE heeft hen geplant als een edele wijnstok (vers 21). Hij heeft er alle vertrouwen in gehad dat zij *'een volkomen betrouwbare stek'* zijn, dat wil zeggen een stek die rijkelijk vrucht zou voortbrengen, dat wil zeggen dat zij Zijn hart zouden verheugen. Die verwachting is terecht, want Hij heeft hen heel goed verzorgd (vgl. Jes. 5:1-7).

Maar het is heel anders gegaan. Ze zijn veranderd in het tegendeel. Ze zijn wilde ranken van *'een uitheemse wijnstok'* geworden (vgl. Deut. 32:32). Dat wil zeggen dat ze er nu op uit zijn om anderen plezier te bezorgen in plaats van de HEERE. Hij spreekt het uit als een verbaasde vraag, hoe dat toch mogelijk is. Hoe is dat met ons? Willen wij een vreugde zijn voor het hart van God of zijn we er ook op uit om onszelf of anderen te behagen?

Ze hebben zich zo diep verdorven, dat het onmogelijk is zelf hun ongerechtigheid ongedaan te maken (vers 22). Wat ze ook proberen om voor God aangenaam te zijn, het is tevergeefs. Alle mogelijke schoonmaakmiddelen die ze zouden gebruiken om hun ongerechtigheden af te wassen, bewerken geen reiniging voor Hem. Ze dienen alleen voor het zuiveren van de buitenkant, terwijl het innerlijk, waar de zonde huist, vuil blijft.

Hij zoekt waarheid in het binnenste en geen schone schijn aan de buitenkant. Alleen met de buitenkant bezig zijn neemt de *'vlek'* van hun *'ongerechtigheid'* niet van voor Zijn aangezicht weg. Slechts door berouw en bekering kan God hun zonden afwassen en vergeven, zodat Hij ze niet meer ziet (1 Joh. 1:9). Als ze zich niet bekeren, zal Hij de *'vlek'* van hun ongerechtigheid van voor Zijn aangezicht moeten wegreinigen door het oordeel.

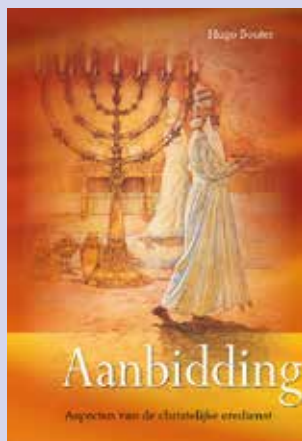
We kunnen *'loog'* en *'zeep'* vergelijken met allerlei heropvoeding programma's en het aanleren van sociale vaardigheden om mensen te veranderen. Maar niets wat de mens bedenkt om hem tot een *'maatschappelijk verantwoord'* gedrag te brengen, kan de mens vanbinnen veranderen. Alleen het bloed van Christus en het Woord van God reinigen van zonden.

Het volk blijft volhouden dat zij zich niet hebben verontreinigd (vers 23; vgl. Spr. 30:20). De brute, glasharde ontkenning is verbijsterend! Wat een liefde en geduld zien we bij de HEERE dat Hij nog iets te maken wil hebben met dergelijke mensen. Hij wijst hen op hun wegen, *'zie uw weg in het dal'*, die onloochenbaar aantonen dat ze zich zeer zeker hebben verontreinigd. Ze hebben bijvoorbeeld in het dal van Hinnom hun kinderen geofferd aan de Moloch (Jer. 7:31). Hun eigen wegen veroordelen hen. Dan klinkt de oproep van de HEERE: *'Erken wat u hebt gedaan.'* Met erkennen begint de weg tot de zegen.

De HEERE vergelijkt hen weinig vleidend, maar treffend, met een rusteloos *'heen en weer rennende, jonge vrouwtjeskameel'*. Ze zijn als de ongetemde, *'wilde ezelin'* (vers 24) die in wilde vrijheid leeft (vgl. Gen. 16:12). In het volgen van haar drift om te paren is ze niet tegen te houden als ze in de buurt van een ezel is. *'In haar maand'* houdt verband met de vruchtbare periode van deze ezelin. We kunnen hier denken aan het woord *'als de begeerte bevrucht is, baart zij zonde'* met als gevolg de dood (Jak. 1:15).

Zo zijn zij onstuitbaar in hun verlangen naar hoerij. Iemand die een hoer zoekt, hoeft daar geen moeite voor te doen, want hij vindt gemakkelijk in Gods volk wat hij zoekt (vgl. Spr. 7:6-23). Het gaat hier om de drang van het volk om zijn behoudenis en bescherming te zoeken bij de volken om hen heen en de goden van die volken. Die volken willen hen graag inlijven om dit volk te plukken. Het kan niet anders dan de dood van Gods volk tot gevolg hebben.

Het volk is snel in het plegen van hoerij, zoals een man sneller kan lopen als hij zijn schoenen uitdoet (vers 25). Ze hebben zich in hun dorst naar hoerij de schoenen van de voeten gelopen. Elke poging om een rem, verhindering, te zetten op de handelwijze van het volk, elke waarschuwing, is tevergeefs. Het volk *wil* die weg gaan. Er is een diep verlangen naar de vreemden. Ze is volledig verslaafd aan de hoerij.

ADVERTENTIE

Aanbidding

aspecten van de christelijke eredienst

Hugo Bouter

Ondanks alle menselijke gewoonten en tradities blijft Gods Woord het richtsnoer, de toetssteen zowel voor onze eigen persoonlijke aanbidding als voor de gemeentelijke eredienst. Dit boek over het actuele thema *'aanbidding'* begint met enkele voorbeelden van aanbidding in de oudste bijbelboeken en het eindigt met het laatste bijbelboek, waarin de aanbidding van het *Lam* centraal gesteld wordt.

ISBN/EAN: 9789070926755; 104 pagina's; 5,90 Euro

Herdruk 2026

KORT TIJDSOVERZICHT VAN DE 70 JAARWEKEN

VOLGENS DANIËL 9:24-27

Kris Tavernier

NBG 1951

'(24) Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te voleindigen, de zonde af te sluiten, de ongerechtigheid te verzoenen, en om eeuwige gerechtigheid te brengen, gezicht en profeet te bezegelen en iets allerheiligst te zalven. (25) Weet dan en versta: vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op een gezalfde, een vorst, zijn zeven weken; en tweeënzestig weken lang zal het hersteld en herbouwd blijven, met plein en gracht, maar in de druk der tijden. (26) En na de tweeënzestig weken zal een gezalfde worden uitgeroeid, terwijl er niets tegen hem is; en het volk van een vorst die komen zal, zal de stad en het heiligdom te gronde richten, maar zijn eind zal zijn in de overstroming; en tot het einde toe zal er strijd zijn: verwoesting, waartoe vast besloten is. (27) En hij zal het verbond voor velen zwaar maken, een week lang; in de helft van de week zal hij slachtoffer en spijsoffer doen ophouden; en op een vleugel van gruwelen zal een verwoester komen, en wel tot aan de voleinding toe, en waartoe vast besloten is, dat zal zich uitstorten over wat woest is'.

HSV 2010

'(24) Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te beëindigen, de zonden te verzegelen, de ongerechtigheid te verzoenen, om een eeuwige gerechtigheid tot stand te brengen, om visioen en profeet te verzegelen, en om de Heiligheid van heiligheden te zalven. (25) U moet weten en begrijpen: vanaf de tijd dat het woord uitgaat om te laten terugkeren en om Jeruzalem te herbouwen tot op Messias, den Vorst, verstrijken er zeven weken en tweeënzestig weken. Plein en gracht zullen opnieuw gebouwd worden, maar wel in benauwde tijden. (26) Na de tweeënzestig weken zal de Messias uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelf zijn. Een volk van een vorst, een volk dat komen zal, zal de stad en het heiligdom te gronde richten. Het einde ervan zal zijn in de overstromende vloed en tot het einde toe zal er oorlog zijn, verwoestingen waartoe vast besloten is. (27) Hij zal voor velen het verbond versterken, één week lang. Halverwege de week zal hij slachtoffer en graanoffer doen ophouden. Over de gruwelijke vleugel zal een verwoester zijn, zelfs tot aan de voleinding, die, vast besloten, uitgegoten zal worden over de verwoeste'.

J.G. Fijnvandraat¹

'(24) Zeventig 'zevens' zijn bepaald over uw volk en over uw heilige stad, om rebellie te beëindigen en de zonde te laten ophouden en ongerechtigheid te verzoenen, en eeuwige gerechtigheid in te brengen en visioenen en profeet te verzegelen en [het] heilige der heiligen te zalven. (25) Weet dan en sla er acht op: Vanaf het uitgaan van [het] woord om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op de gezalfde, de vorst [zijn] zeven 'zevens' en tweeënzestig 'zevens'. Plein en gracht zal hersteld en herbouwd zijn, maar in de druk van de tijden. (26) En na tweeënzestig 'zevens' zal de gezalfde worden uitgeroeid en Hij zal niets hebben. En een volk van een komende vorst zal de stad en het heiligdom te gronde richten en zijn einde [zal zijn] in de overstroming; en tot het einde toe [zal er] strijd [zijn], vastbesloten verwoestingen. (27) En hij zal een verbond met de velen bekrachtigen, één 'zeven', en in de helft van de 'zeven' zal hij slachtoffer en spijsoffer laten ophouden. En naast een vleugel [zullen] gruwelen van verwoesting [komen] en wel tot op [de] voleinding, en wat vastbesloten is zal over de verwoestende worden uitgegoten'.

Ik heb hier drie vertalingen weergegeven, omdat er een verschil is tussen de eerste en de andere twee, als het erom gaat de jaarweken uit te rekenen. Niet dat het er in wezen echt toe doet, maar ik wil het toch doorgeven. In de eerste vertaling lijkt er een vorst/gezalfde te zijn tussen de eerste zeven jaarweken en de volgende tweeënzestig jaarweken. Na die tweeënzestig jaarweken, is er dan opnieuw sprake van een gezalfde. Dit lijkt te wijzen op twee verschillende vorsten of gezalfden.

In de andere vertalingen sluiten de tweeënzestig jaarweken meteen aan op de eerste zeven jaarweken en is er daarna pas sprake van een Messias of vorst of gezalfde. Het gaat dan maar over één persoon. Dit laatste lijkt de juiste interpretatie te zijn. Ten eerste valt er na de eerste zeven jaarweken helemaal geen passende gezalfde of vorst aan te wijzen onder het Joodse volk, er is niemand die in aanmerking komt. Ten tweede zou de profetie over zo'n eerste vorst of gezalfde heel vaag zijn, terwijl deze profetie dat nu net niet is. Er wordt voor de datering namelijk niet gezegd of het over het geboortjaar, het jaar van troonsbestijging of het sterfjaar van deze vorst zou gaan. De gezalfde van vers 25 is dan ook dezelfde als de gezalfde van vers 26, en het gaat over het moment waarop deze gezalfde wordt uitgeroeid.

Onder één jaarweek wordt een periode van zeven jaar verstaan. Indien het letterlijk over weken zou gaan, dan zou blijken dat deze profetie nooit vervuld is geweest en ook niet meer vervuld kan worden.

Indeling van de jaarweken (490 jaar)

De profetie van de 70 jaarweken (Dan. 9:24) dient ingedeeld te worden in 3 periodes. Daarnaast zien we twee periodes die niet inbegrepen zijn in de 70 jaarweken:

Periode 1:

7 weken = 49 jaar. Dit is de tijd die nodig is voor het herstel van Jeruzalem na de Babylonische ballingschap (vs. 25). Ezra

1) Volgens J.G. Fijnvandraat uit zijn Bijbelcommentaar 'Babylon, beeld & beest' deel II, 1990, excursus V, Bijbeltekstvertaling door H.P. Medema.

en Nehemia vermelden de vervulling van dit deel van de profetie.

Periode 2:

62 weken = 434 jaar. Dit is de tijd dat Jeruzalem blijft bestaan nadat het herbouwd is (vs. 25). Aan het einde van deze periode (of er net na) wordt een gezalfde uitgeroeid (vs. 26).

(Overgang)

Periode 3:

Van het einde van de 69ste jaarweek tot het begin van de 70ste jaarweek (niet in de telling inbegrepen periode). Dit is de tijd waarin de stad en het heiligdom opnieuw verwoest worden door 'het volk van de vorst die komen zal' (het beest in Dan. 7, het eerste beest in Openb. 13). Dit volk zijn de Romeinen.

Deze profetie werd vervuld in 70 na Christus. Ook is er 'tot het einde toe strijd, vastbesloten verwoestingen' (vs. 26). Het Joodse volk is in deze tijd terzijde gesteld, het is nu de tijd van de gemeente van Christus. In die zin begint deze tijd dus met het ontstaan van de gemeente, en eindigt met de opname van de gemeente.

Periode 4:

1 week = 7 jaar

Dit is de periode dat de 'vorst die komen zal' een verbond sluit met 'de velen' (de ongelovige massa van het in het land herstelde volk Israël). In de helft van de jaarweek (3 ½ jaar) wordt een einde gemaakt aan de Joodse offerdienst (vgl. Openb. 11:1vv.) en breekt de grote verdrukking aan ('de tijd van benauwdheid' voor Jakob; Dan. 12:1, Jer. 30:7), waarover Daniël veel meedeelt (o.a. 7:7vv., 19-27; 11:40-12:13). (vs. 27)

Periode 5:

Onbepaalde tijdsduur (niet in de telling inbegrepen periode).

Dit is de tijd waarin de overtreding voleindigd is, de zonde afgesloten en de ongerechtigheid verzoend. Het is de tijd waarin eeuwige gerechtigheid gebracht is, gezicht en profeet bezegeld is en iets allerheiligst gezalfd is (vs. 24). Het is de tijd van het koninkrijk van de Zoon des mensen (Dan. 2:44, 7:14).

Tijdstelling van de 70 jaarweken

Het verhaal begint 490 jaar vóór de Babylonische ballingschap. In die periode (van 490 jaar vóór de ballingschap tot aan de ballingschap) overtrad Israël de instelling van de sabbatsjaren. De Heer had reeds in Leviticus 26 gesproken over de gevolgen daarvan (Lev. 26:34-35, vgl. 2 Kron. 36:21 & Jer. 25:11; 29:10). Het aantal sabbatsjaren was dus 70 (1 sabbatsjaar om de 7 jaar; 490:7=70). Het land krijgt tijdens de Babylonische ballingschap die jaren vergoed: de tijdsduur van de Babylonische ballingschap is dus 70 jaar. In aansluiting op die 70 jaar volgen dan de 70 jaarweken (= 490 jaar) van deze profetie van Daniël.

De eerste 7 jaarweken beslaan 49 jaar. Dit is de tijd die nodig is voor het herstel van de stad Jeruzalem. Belangrijk voor de tijdstelling is dus het beginpunt van die 7 jaarweken. Daniël 9:25 stelt als beginpunt: 'vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om *Jeruzalem te herstellen en te herbouwen*'. Het

gaat hier over de stad, niet enkel over de tempel. De bouw van de tempel werd aangevat na een bevel door Kores, de koning van Perzië (2 Kron. 36:22-23 en Ezra 1:1-2). Volgens Jesaja 44:28 spreekt Kores ook reeds over de herbouw van de stad. Het herstel en de herbouw van de stad Jeruzalem begint echter pas onder Nehemia, zie Nehemia 2 (vooral vs. 3, 5, 6, 17-18). Dit bevel is uitgevaardigd in 444 voor Chr. door Artasasta. Als startpunt voor de tijdstelling dient dus dit bevel als startpunt genomen te worden.

444 v. Chr.: Het bevel wordt gegeven om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen.

- Dit is het startpunt van de eerste 7 jaarweken = 49 jaar.
- Daarna blijft Jeruzalem 62 jaarweken = 434 jaar bestaan, maar wel onder druk van vijanden.

Deze twee periodes samen (ze sluiten immers direct op elkaar aan) zijn 69 jaarweken = 483 jaar. Via onze 'jaartelling' komen we dus uit in het jaar 39 na Chr. Belangrijk is echter dat onze telling niet gelijk is aan de Joodse telling. 3 ½ jaar (42 maanden) in Openb. 11:3 en 12:6 komt overeen met 1260 dagen. Dit is 360 dagen (1260 gedeeld door 3 ½) per jaar, bestaande uit 12 maanden van 30 dagen. In Daniël 7:25 is er een periode van 1260 dagen, die aangegeven wordt met 'tijd, tijden en een halve tijd'. Diezelfde tijd wordt in Daniël 9:27 aangeduid als een halve jaarweek.

Conclusie hieruit is dat als we onze jaartelling (met 365 dagen per jaar) grosso modo vergelijken met de Joodse, Bijbelse jaartelling (met 360 dagen per jaar), er na 483 jaar (69 jaarweken) een verschil van 483 x 5 dagen = 2415 dagen is. Als we dit dan delen door 360 dagen komen we uit bij een verschil van ongeveer 6 ½ jaar. Dit brengt ons dus in het jaar 33 na Chr. Dit is slechts een ruwe berekening.

Een andere, meer nauwkeurige berekening brengt het volgende aan het licht. 483 profetische jaren van 360 dagen maken 173.880 dagen. Er zouden precies zoveel dagen liggen tussen de 1e Nisan in het twintigste jaar van de Perzische koning Artaxerxes, toen aan Nehemia het bevel gegeven werd, en de 10e Nisan in het 18e jaar van de Romeinse keizer Tiberius, toen Christus Zich als de Messias aan Zijn volk voorstelde (zie Zach. 9:9), bij Zijn intocht in Jeruzalem gezeten op een ezelin, terwijl Hij begroet werd met de woorden van Psalm 118:26 (Luk. 19:38).

Zeer opmerkelijk is hoe deze profetie ons rechtstreeks brengt bij de Gezalfde, de Messias, de Vorst die wordt uitgeroeid, terwijl er niets tegen Hem is (Dan. 9:26): namelijk de Heer Jezus Christus (vgl. Mark. 23:4,14,15, 22; Joh. 18:38; 19:4)! Het brengt ons in het jaar van Zijn intocht in Jeruzalem, toegejuicht als de Messias, Vorst, Zijn kruisiging en opstanding en in het jaar van het ontstaan van de gemeente.

Ook staat er in Daniël 9:26 dat 'de stad en het heiligdom zullen worden verwoest', dit is vervuld in 70 na Chr. Er is nu nog één jaarweek (7 jaar) over. Wanneer we nu van het genoemde jaar van Zijn intocht in Jeruzalem, enz. verder tellen vinden we na 7 jaar geen vervulling van Daniël 9:24. Dit komt doordat er een 'tussenperiode' is tussen de 69e en de 70e jaarweek:

- Reeds uit de vervulling van Dan. 9:26 (de verwoesting van Jeruzalem) in 70 na Chr. werd dit duidelijk, aangezien er een tijdsverschil van 37 jaar is.
- De beschrijving van de profetie zelf toont dit ook aan.

De eerste 7 jaarweken worden onmiddellijk gevolgd door 62 jaarweken. Tussen de 69 jaarweken en de laatste jaarweek (pas beschreven in vs. 27) valt echter de beschrijving van vs. 26.

- Let ook op: 'tot het einde toe', die in verschillende varianten in Daniël steeds naar de 'eindtijd' verwijst, vlak voor de komst van de Zoon des Mensen (vgl. 8:17,19, 26; 10:14; 11:27, 35, 40; 12: 6, 9, 13). De zeventigste jaarweek hoort dus bij de eindtijd, vlak voor de wederkomst van Christus en de vestiging van het Vrederijk (Dan. 9:24).
- De onderbreking in het bestaan van het Romeinse rijk wordt door de Schrift zelf gegeven. Het Romeinse Rijk

was er aan het einde van de 69^e jaarweek en zal er zijn (zal hersteld zijn) in de 70^e jaarweek. Openbaring 17:8 geeft dit aan als 'het beest dat was, niet is en zal zijn'.

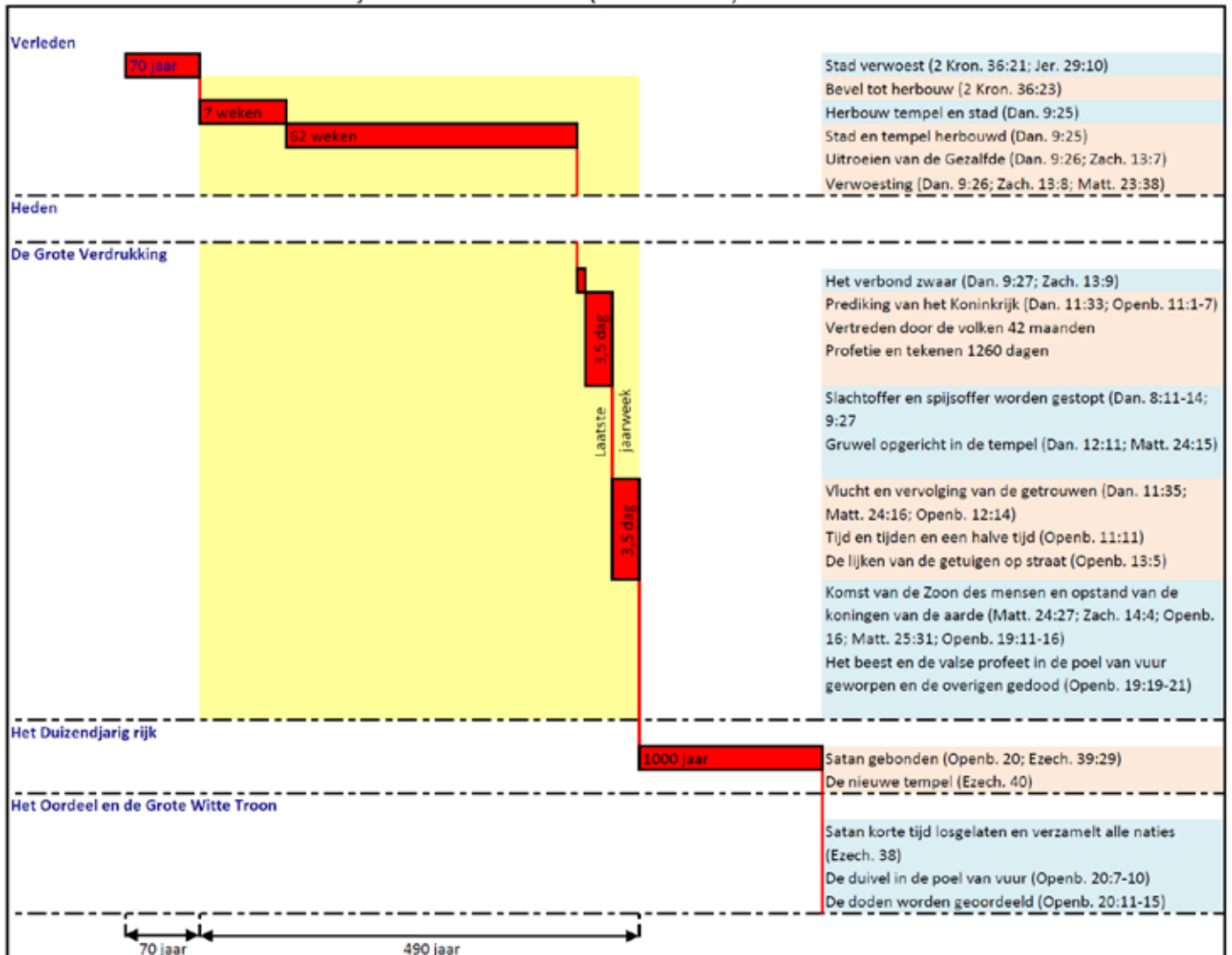
De tussenperiode omvat dus de tijd van de gemeente (Openb. 2 & 3), die is begonnen met de verwerping van de Messias door het gros van het Joodse volk. Na die verwerping heeft God de draad met Israël voor een tijd losgelaten (vgl. het 'totdat' (vs. 39) in Matt. 23:37-39; Rom. 11). Hij zal echter de draad weer opnemen in de zeventigste jaarweek, waarin de ongelovige massa van Israël geoordeeld wordt, terwijl een overblijfsel gelouterd wordt om daarna het Vrederijk binnen te gaan.

Schematisch overzicht:

	Bevel van koning Artaxerxes tot de herbouw van Jeruzalem	
Periode 1	7 jaarweken = 49 jaar: de herbouw van Jeruzalem.	
Periode 2	62 jaarweken = 434 jaar: Jeruzalem blijft bestaan onder druk	
Periode 3	De Gezalfde, tegen Wie niets is, wordt uitgeroeid	De tijd van de gemeente
	De verwoesting van Jeruzalem in 70 na Chr.	
	Strijd tot het einde	
Periode 4	1 jaarweek = 7 jaar (opdeling in 2 x 3 ½ jaar)	
	Het Vrederijk	

De 70 jaarweken van Daniël (Dan. 9:24-27)

GODS KINDEREN ZIJN OVERAL IN DE WERELD

Johan Schep

Inleiding

Onze achtergrond maakt voor de Heere God niet uit, maar wat wel telt, is of wij een nieuwe schepping zijn in Christus. Hierover schrijft de gelovige Jood Paulus in Galaten 6:15. Toen ik in 1974 in Israël tot geloof kwam in de Heere Jezus, waren er ongeveer 300 Joodse gelovigen in het hele land. Tegenwoordig vind je Joodse gelovigen in alle delen van de maatschappij. Salomo schrijft zo mooi hierover bij de dieren: *'Een hagedis kunt u met beide handen grijpen, maar hij zit in de paleizen van de koning'* (Spr. 30:28).

Al zijn wij allen één in de Heere Jezus, mijn advies aan niet-Joodse gelovigen is om de brief aan de Hebreeën te bestuderen. Aan de Joodse gelovigen raad ik altijd de Galatenbrief aan, want deze brengt ons in de ware vrijheid: *'Voor de vrijheid heeft Christus ons vrijgemaakt; staat dan vast en laat u niet weer onder een slavenjuk binden'* (Gal. 5:1).

Als je Hebreeën 11 doorleest, met die grote menigte geloofsgetuigen van vroeger, word je zo bemoedigd. Ook al zijn zij lang geleden gestorven, zij spreken nog steeds als voorbeelden voor ons. Wat is het toch rustgevend dat de Heere Jezus Dezelfde is voor ons, die nu de wedloop lopen (Hebr. 13:8).

Jim Elliot, die als jonge man gedood werd door de Auca-indianen, zei eens: *'Ik bid niet voor een lang leven, maar wel voor een vol leven, net zoals dat van Stefanus.'* Dat houdt ook mijn hart bezig: om 'vol' te eindigen, evenals Jakob, die leunend op zijn staf God aanbad (Hebr. 11:21). De Heere Jezus heeft eens gezegd: *'Zal ik nog het geloof vinden als ik terugkom?'* (Luk. 18:8). Daarom zeg ik: Laten wij een tandje bijzetten. Mijn verlangen is om jouw hart te verwarmen met de heerlijkheid van de Heere Jezus.

De vreugde van het evangelie

Nadat Paulus aan Timotheüs schrijft dat hij de grootste zondaar is en genade heeft ontvangen, roept hij jubelend uit over de Heere Jezus: *'De Koning der eeuwen nu, de onvergankelijke, onzichtbare, enige God, zij eer en heerlijkheid tot in alle eeuwigheid! Amen'* (1 Tim. 1:17).

Paulus was door veel teleurstellingen en pijn heengegaan in zijn leven (2 Kor. 11:23-29), maar hij kon er met zijn verstand niet bij dat juist hij geroepen werd als ambassadeur van de Koning der koningen en Heere der heren. Ik ben zo diep gelukkig dat ik ook bij dit aantal gezanten mag horen! Daarom wil ik het rijke evangelie opnieuw laten klinken. De Heere Jezus diende ons allen die reddeloos verloren waren, om ons met God te verzoenen door Zijn offer aan het kruis van

Golgotha (2 Kor. 5:19a). Dit geeft ons vrede met God (Rom. 5:1-10).

Dit is het begin van onze verlossing. Er is meer, en daarom vind je in de Romeinenbrief meerdere keren het woord: *'veel meer!'* Want door het geloof in de Heere Jezus komt de Heilige Geest in ons wonen (Ef. 1:13). Wij ontvangen een geboorte van boven, die grote verandering in ons bewerkt (Tit. 3:5-6).

Daarom vieren we na Pasen het Pinksterfeest: Christus, die voor ons stierf, komt nu in ons wonen met Zijn Geest. Hierdoor kunnen wij leven in de kracht en energie van de Heere God Zelf. Het is een bovennatuurlijk leven – met ons lichaam op aarde, maar ons hart in de hemel bij de Heere Jezus. Een broeder die op sterven lag, werd eens gevraagd: *'Ben je niet bang om te sterven?'* Hij antwoordde: *'Nee, want vanaf het begin van mijn geloofsleven heb ik met Efeziërs 2:6 in mijn hart geleefd: 'De Heere heeft ons opgewekt en met Hem in de hemelse gewesten gezet in Christus Jezus.'* Hij was vrij van binnenuit (Hebr.2:14).

Die inwoning van de Heere Jezus herstelt ons naar Zijn beeld (Gal. 4:19). Hij is onze Voorloper (Hebr. 6:20); en wat wij mogen leren, is dat Hij van Zichzelf niets deed (Joh. 8:28a). Hij leefde in volledige afhankelijkheid van Zijn Vader.

Vrucht dragen in afhankelijkheid

Dat principe leerde de Heere Jezus aan Zijn discipelen – en nu ook aan ons –, toen Hij sprak over de wijnstok en de ranken: *'Wie in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt u niets doen'* (Joh. 15:5).

Wij hebben het geloof van Abraham, die apart werd gezet om tot zegen te zijn voor deze wereld (Gal. 3:7-14). Hoeveel kon de Vader door Zijn Zoon doen? Alles, omdat Hij totaal beschikbaar was. Paulus schrijft in Kolossenzen 1:19: *'Het heeft de Vader behaagd dat in Hem heel de volheid wonen zou.'*

Hoeveel kan de Heere Jezus door ons doen als gelovigen? Alles, naar de mate waarin wij beschikbaar zijn. Als ik Filippenzen 4 lees, ben ik diep onder de indruk van de positieve en vreugdevolle houding van Paulus in de gevangenis. Dit leven leefde hij, omdat hij wist dat hij een hemelburger was (Fil. 3:20-21). Mijn vader zei vroeger tegen mij: *'Wij zijn wel in deze wereld, maar niet meer van deze wereld.'* Toen begreep ik dat niet, maar nu gelukkig wel.

Laten wij het besluit nemen om Paulus na te volgen (1 Kor. 11:1), zodat de Heere Jezus bij ons ook een overwinnend geloof vindt. De schrijver van de Hebreeënbrief bemoedigt de gelovigen om alles wat hen hindert in hun wedloop af te leggen (Hebr. 12:1-2). Dat hoeven geen zondige dingen te zijn, maar ze kunnen ons wel hinderen. Ik heb geleerd dat het antwoord ligt in het richten van onze gedachten op de Heere Jezus. Er zijn zulke heerlijke beloften voor ons, zoals in 1 Thess. 5:24, waar staat: *'Hij die u roept, is getrouw: Hij zal het ook doen.'* Of Fil. 1:6: *'Hij die in u een goed werk is begonnen, zal dat voltooien tot de dag van Jezus Christus.'*